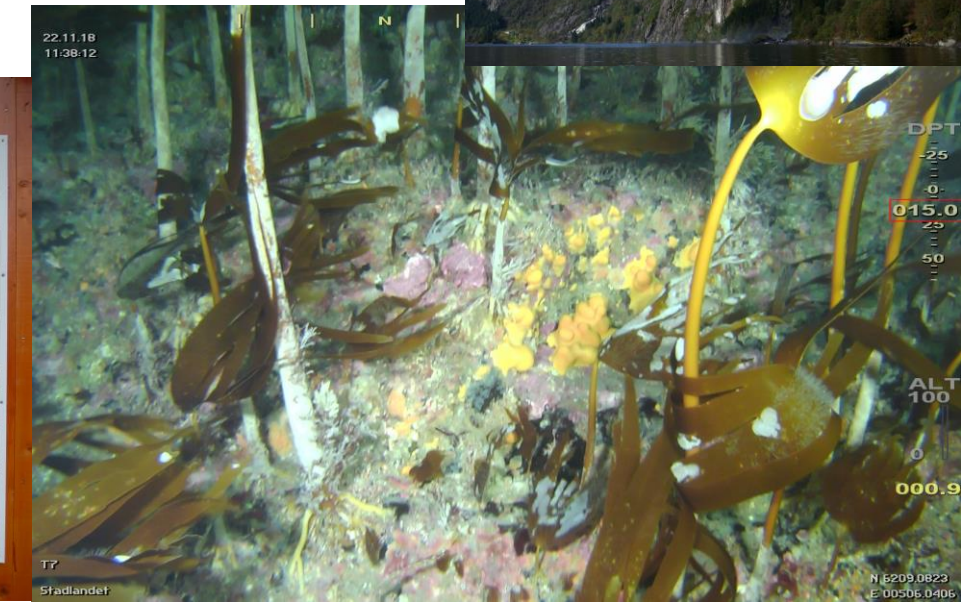

Naturvern i 106 år (med vekt på dei siste 31 åra og i Sogn og Fjordane og mi historie)

Tom Dybwad 10.03.2020

Før 1988

- Skogateigen naturreservat 1914
- (Rondane nasjonalpark 1962)
- Hestad landskapsvernområde 1971
- Vingen landskapsvernområde 1980
- Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde 1980
- Hardangervidda nasjonalpark 1981
- Nigardsbreen naturreservat 1985

1988 Breplan og Nærøyfjorden

- Utbygging sommarskianlegg på bre – kor eigna? Konflikt
- Nærøyfjorden – postveg frå 1660 skulle bli landbruksveg: mellombels vern
- 1.12.1988: Synfaring med Botolv Hov, Anders Anderssen, Ingvald Ulveset og underteikna

1989 Jostedalsbreen nasjonalpark – framlegg med premiss i eiga St.meld.

- Fylkesmiljøvernsjef Anders Anderssen: «Reis på synfaring til alle du vil tale med, og alle som vil tale med deg.» 50 synfaringar på 2 somre.

Jostedalsbreen nasjonalpark kgl.res. 25.10.1992

- Nasjonalparkforvaltar Tom Dybwad (samstundes med Esben Bø i Jotunheimen), tilsett i Statskog, 25% arbeid for Fylkesmannen: Jotunheimen, Nærøyfjorden
- Forvaltningsplan (godkjend 1994)
- Rådgivande utval
- Tre nasjonalparksentre (oppretta 1992-1993)
- Jostedalsbreen NP utvida med strygedalane Sunndalen Erdalen og Bødalen i 1998

Nasjonalparkplanen (st.meld.nr 62 1991-1992)

- Nærøyfjorden
- Naustdal-Gjengedal
- Breheimen
- Bleia
- Folgefonna
- Ålfotbreen

Miljøverndepartementet

St.meld. nr. 62

(1991-92)

**Ny landsplan for nasjonalparker
og andre større verneområder i Norge**

Styvi – Holmo landskapsvernområde 1989 (mellombels vern)

Nærøyfjorden landskapsvernområde – kgl.res. 8.11.2002

- Nærøyfjorden framlegg 1996
- Skal fjellet vere med?
- Lang utsetting pga avklaring med Fiskeridepartementet(!)
- Pussig: friluftsliv fekk ikkje lov å vere ein del av verneformålet
- Jagerflyøving – møte
- Opning på Styvi mai 2003 med miljøvernminister Børge Brende
- Ikkje alt har gått bra:
 - erstatningsbrev som ikkje nådde fram

Nærøyfjorden verdsarv – framlegg 1993

- Fylkesmannen sitt framlegg: Nærøyfjorden, saman med Geirangerfjorden, vart som Vestnorsk Fjordlandskap lansert i Nordisk Råd sin rapport om «Verdsarv i Norden» (1996)
- Avhengig av at kommunane ville ha verdsarv, og vern måtte på plass
- Bleia naturreservat og Bleia-Storebotnen landskapsvernområde inkludert (2004)
- IUCN ekspert Jim Thorsell tilrådte verdsarv

Verdsarv – Vestnorsk Fjordlandskap 14.07.2005

- Opning 10. juni 2006 i Nærøyfjorden
- Samarbeid:
 - Verdsarvråd
 - stiftingane i Nærøyfjorden og Geirangerfjorden
- Innskrivingsgrunnlag
 - outstanding universal value:
 1. Geologi
 2. Einestående vakkert landskap

Forvaltning av Jostedalsbreen, Jotunheimen og Utladalen på 1990-talet

- Synfaringar med grunneigarar og kommunar – dialog, finne løysing, få fram naturverdiane, men sei det med respekt for andre meiningar
- Gjennomføring av tiltak – Utladalen og Sunndalen i ei særstilling (kulturlandskap)
- Rådgivande utval fungerte godt
- Samarbeid over fylkesgrenser og med Statens naturoppsyn - SNO
- Nasjonalparksentre: korleis 3 vart 1 som vart til 3

Ny landsplan for nasjonalparker og andre verneområde

- Stølsheimen (1990)
- Nærøyfjorden (2002)
- Bleia og Bleia-Storebotnen (2004)
- Folgefonna (2005)
- Hallingskarvet (2006)
- Naustdal – Gjengedal (2009)
- Ålfotbreen (2009)
- Breheimen (2009)

Naustdal - Gjengedal

- Kgl.res. januar 2009
- Avgrensing som tok omsyn til vern av Naustdalsvassdraget og sentrale verdier i Gjengedalsvassdraget
- Korleis ivareta stølane?

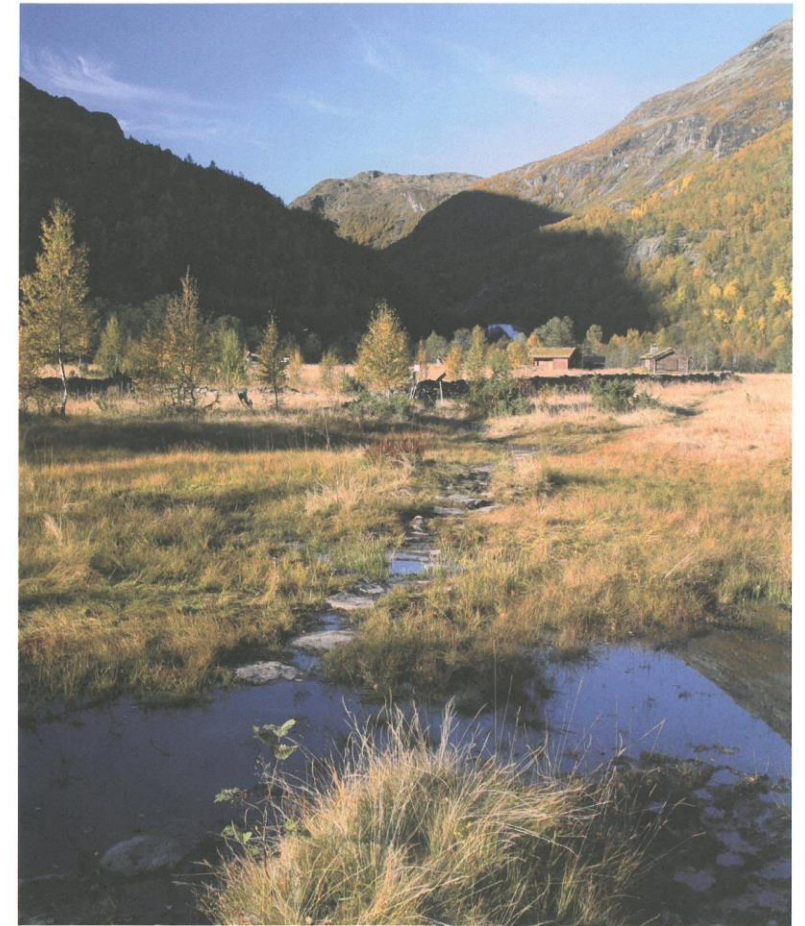
Ålfotbreen

- Kgl. Res. Januar 2009
- Korleis fange opp det vesentlege av geologien
- Skjerdalsvassdraget
- Ikkje kome i konflikt med gjennomført kraftutbygging

Breheimen

- Rådgivande gruppe i verneprosessen
- Utviding undervegs – framlegg lokalt
- Første nasjonalpark som har fått ja i Luster kommune
- Stølane i Mørkridsdalen - rapport
- Logo
- Breheimen i Regjeringa si valkamp
- Mørkridsdalen LVO
- Vigdalen LVO
- Høyrokampen NR

Stølane i Mørkridsdalen - Far etter folk

Rapport nr. 2 - 2008
ISBN nr. 978-82-91031-97-2
ISSN nr. 0803-1886

Fotodokumentasjon utført av Vatne Vision
på oppdrag frå
Fylkesmannen i Sogn og Fjordane
og Skjolden Grunneigarlag

Oppretting av nasjonalpark- og verneområdestyre 2011 -

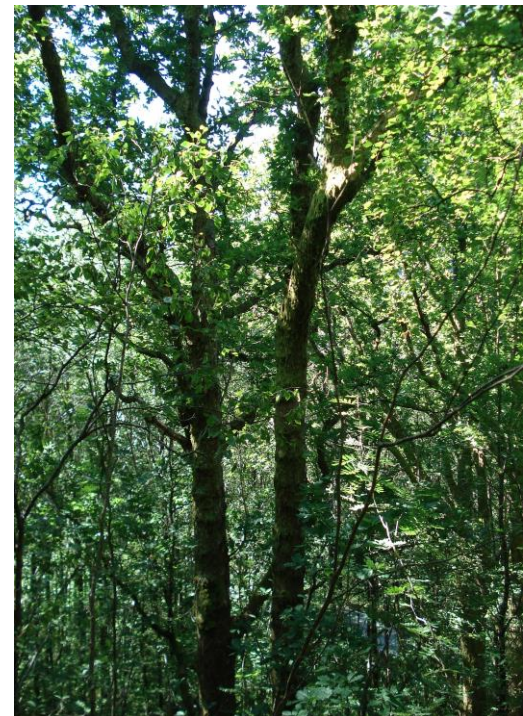
- Vil kommunane sine representantar ta ansvar eller vil det føre til at verneverdiane går tapt?
- Opplæring!
- Forvaltarane gjer ein viktig jobb!
- Ordførarane har teke ansvar!

Tematiske verneplanar

- Verneplan for våtmark – S&Fj 1991, H 1995
- Verneplan for sjøfugl – S&Fj 1993, H 1987
- Verneplan for barskog – S&Fj 1999, H 1999
- Verneplan for myr – S&Fj 2004, H 1983
- Verneplan for edellauvskog – S&Fj 2009, H 1984

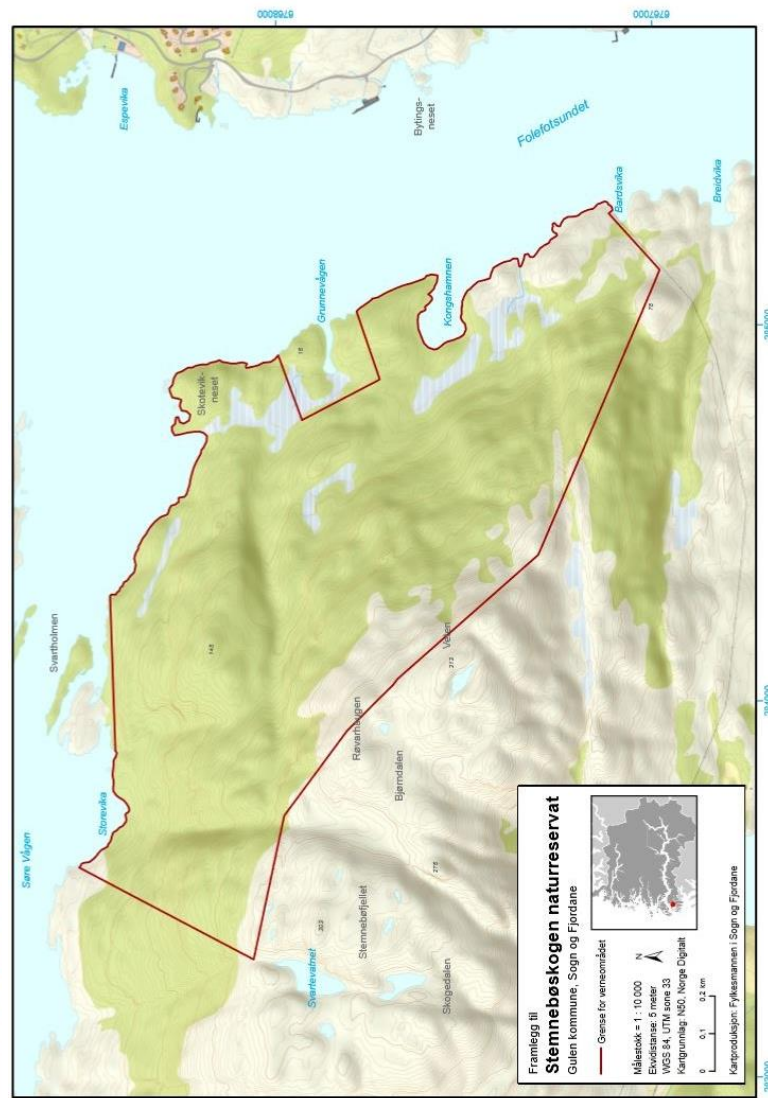
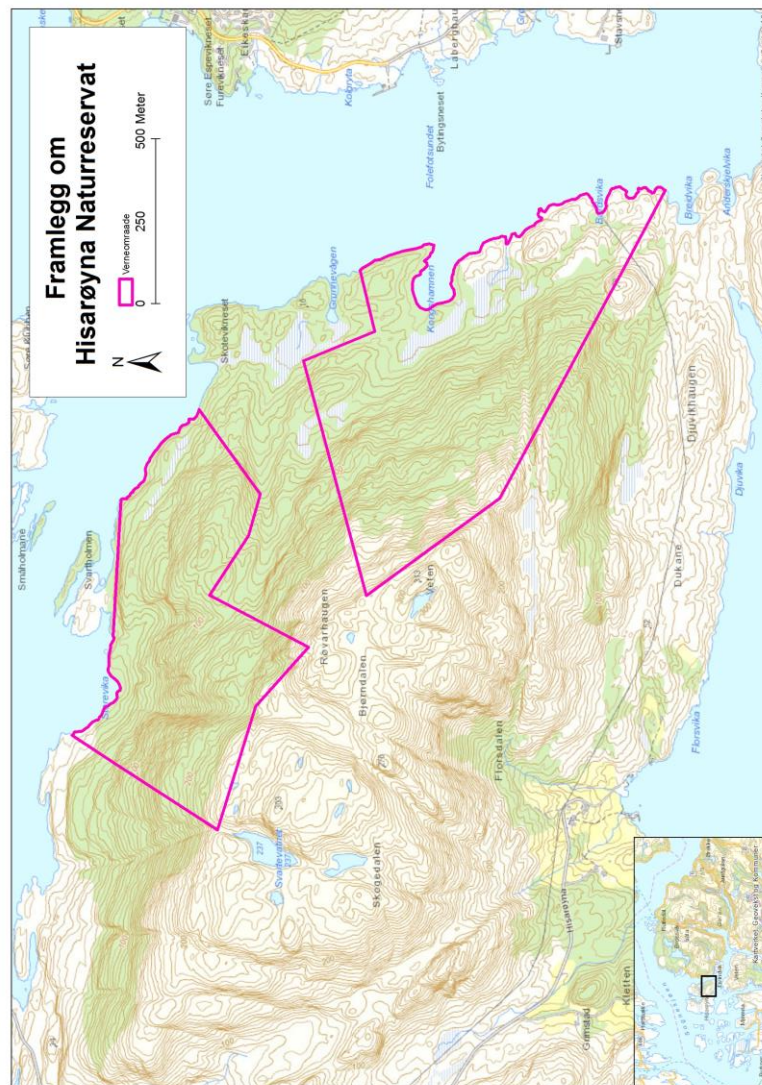
Vingen landskapsvernområde

- 2500 helleristingar – nest største felt i Noreg
- Vingen kulturminneområde
- Intakt natur rundt
- Vingeby - bygging på andre sin grunn
- Kjøp av grunn
- Vingeby freda i KLDs landsverneplan 2015
- Verdsarv?

Frivillig skogvern

- Vestlandet har verdfull skog!
- Gode prosessar – men ikkje alltid enkelt lokalt
- Sykling
- Vil/vil ikkje?
- Får vi verna skogen som bør vernast?
- Vestlandet ligg etter resten av Noreg i %

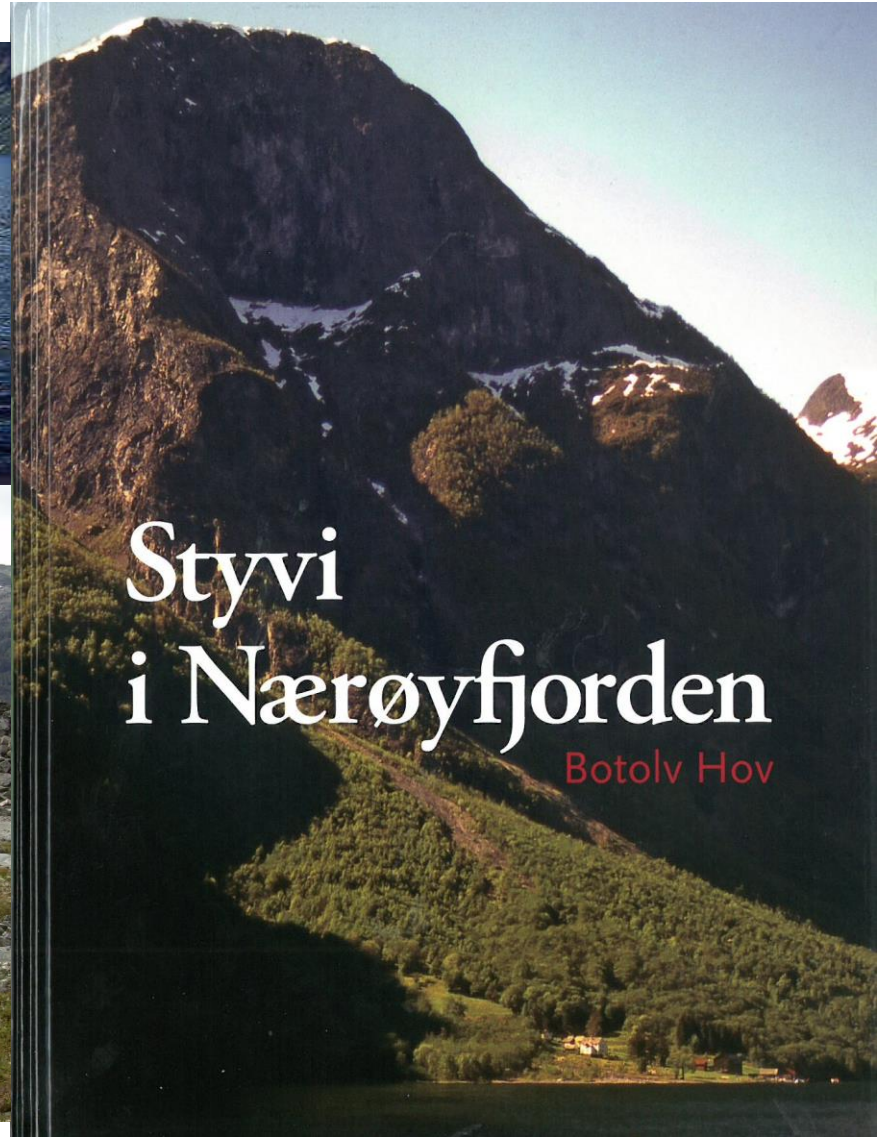
Marint vern

- Ytre Hardangerfjord, Krossfjorden og Lurefjorden med Lindåsosane ligg i KLD
- Dalsfjorden og Stad: Ikkje store konflikter lokalt
- Møte med ordførar i Selje
- Møte med lokalbefolkning
- All kunnskapen som ikkje finst annan stad enn lokalt!
- Konflikt taretråling ved Stad
- Utviding

Mange ulike oppgåver og tiltak – grip dagen!

- Søppel under Fanaråken 1996 og i 2010
- Utladalen Naturhus
- Bokprosjekt: Styvi i Nærøyfjorden og Stølane i Mørkridsdalen
- Aluminumsbåt Styvi
- Kongevegmarsj og premiar
- Sei ja til å møte folk

Andre røynsler

- Utsjånad inga hindring
- Lytt til folk – det er alltid noko å lære
- Legg til rette så folk får seie det dei meiner
- Gjere som ein seier og seie som ein gjer
- Ikkje ver redd for å seie det ein meiner, men sei det med respekt for andre synspunkt
- Ei synfaring tek så lang tid som den tek – ingen grunn til å rushe
- Søkna om inngrep – ta synfaring og sjå på det i felt. Kanskje finst ei løysing
- Ta del i samtalen - om alt mogleg
- For meg: dei mest artige sakene er dei der eg ikkje veit korleis det går!

Ettertankar – 31 år for naturen og friluftsliv

Naturvern er viktig! Det internasjonale
naturpanelet (IPBES):

1. Største trussel mot livet på jorda er endra arealbruk (IPBES 2019)
2. Utnytting av naturen sine mange artar

(3. Klima)

- Naturvern er m.a. noko av det viktigaste i 200 års perspektiv
- Bruke mindre av klodens ressursar!
- Dei aller fleste tekniske tiltak for å redde kloden inneber å bruke enno meir areal og ressursar!
- La natur vere natur (og lagre CO₂)!
- Vere ute i natur → bli glad i natur
- Sjå moglegheitene!

